ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता पद पाठः (वाक्य सहित)

पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः

Notes:

- 1. Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.
- 2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Version Notes:

This is now the current Version 1.0 dated February 28, 2021.

- 1. This replaces the earlier version 0.1 dated May 31, 2020.
- 2. This version has been updated with the errors found and reported till February 28, 2021.
- 3. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done whereever applicable.
- 4. Notify your corrections / suggestions etc to our email id vedavms@gmail.com

Earlier Versions

1st Version Number	0.0 dated 31st August 2018
2nd Version Number	0.0 dated 31st January 2019
3rd Version Number	0.0 dated 30th September 2019
4th Version Number	0.1 dated 31st May 2020

Table of Contents

5 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे पञ्चमं काण्डं 4

5.3पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – चितीनां निरूपणं......... 4

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

5 <u>कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे पञ्चमं</u> काण्डं

5.3 <u>पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रञ्नः – चितीनां निरूपणं</u> <u>TS 5.3.1.1</u>

उथ्सन्नयज्ञो वा एष यदग्निः किं वाऽहैतस्य क्रियते किं वा न

यद्-वै यज्ञस्य क्रियमाणस्या-न्तर्यन्ति पूर्यति वा अस्य तदाश्चिनीरुप

दधात्यश्चिनौ वै देवानां भिषजौ ताभ्यामेवास्मै भेषजं करोति पञ्चोप

दधाति पाङ्गो यज्ञो यावानेव यज्ञस्तस्मै भेषजं करोत्यृतव्या उप

दधात्यत्रनां क्लुप्त्यै – [] 1

TS 5.3.1.1 - Padam

अस्य । तत् । आश्विनीः । उपेति । द्धाति । अश्विनौ । वै ।

देवानाम् । भिषजौ । ताभ्याम् । एव । अस्मौ । भेषजम् । करोति ।

पञ्च । उपेति । द्धाति । पाङ्कः । यज्ञः । यावान् । एव । यज्ञः ।

॥

तस्मौ । भेषजम् । करोति । ऋतव्याः । उपेति । द्धाति । ऋतूनाम् ।

क्लुप्त्यै । 1 (50)

TS 5.3.1.2

पञ्चोप दधाति पञ्च वा ऋतवो यावन्त एवर्तवस्तान् कल्पयति

समानप्रभृतयो भवन्ति समानोदर्कास्तस्माथ् समाना ऋतव एकेन

पदेन व्यावर्तन्ते तस्माद्—ऋतवो व्यावर्तन्ते प्राणभृत उप दधात्यृतुष्वेव

प्राणान् दधाति तस्माथ् समानाः सन्त ऋतवो न जीर्यन्त्यथो

प्र जनयत्येवैनानेष वै वायुर्यत् प्राणो यद्—ऋतव्या उपधाय

प्राणभृत — [] 2

TS 5.3.1.2 - Padam

पञ्च । उपेति । द्धाति । पञ्च । वै । ऋतवः । यावन्तः । एव ।

ग्रुत्तवः । तान् । कल्पयिति । समानप्रभृतय इति समान – प्रभृतयः ।

भवन्ति । समानोदर्का इति समान – उदर्काः । तस्मात् । समानाः ।

ऋतवः । एकेन । पदेन । व्यावर्तन्त इति वि – आवर्तन्ते । तस्मात् । ऋतवः । व्यावर्तन्त इति वि–आवर्तन्ते । प्राणभृत इति प्राण–भृतः । उपेति । दधाति । ऋतुषु । एव । प्राणानिति प्र – अनान् । दधाति । । । । । तस्मात् । समानाः । सन्तः । ऋतवः । न । जीर्यन्ति । अथो इति । प्रेति । जनयति । एव । एनान् । एषः । वै । वायुः । यत् । प्राण इति प्र – अनः । यत् । ऋतव्याः । उपधायेत्युप – धाय । प्राणभृत इति प्राण – भृतः । 2 (50) TS 5.3.1.3 उपद्याति तस्माथ् सर्वानृतूननु वायुरा वरीवर्त्तिवृष्टिसनीरुप द्याति वृष्टिमेवाव रुन्धे यदेकधोपदद्ध्या-देकमृतुं वर्षेदनुपरिहार सादयति तस्माथ् सर्वानृतून् वर्.षति यत् प्राणभृत उपधाय

समनसो - [] 3

TS 5.3.1.3 - Padam ———। ॥ । । उपदधातीत्युप – दधाति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । अन्विति । वायुः । एति । वरीवर्ति । वृष्टिसनीरिति वृष्टि – सनीः । उपेति । दधाति । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । एकधेत्येक – धा । उपदद्ध्यादित्युप – दद्ध्यात् । एकम् । ऋतुम् । वर्.षेत् । अनुपरिहारमित्यनु-परिहारम् । सादयति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । वर्.षति । यत् । प्राणभृत इति प्राण – भृतः । उपधायेत्युप – धाय । वृष्टिसनीरिति वृष्टि – सनीः । उपदधातीत्युप – दधाति । तस्मात् । वायुप्रच्युतेति वायु – प्रच्युता । दिवः । वृष्टिः । ईर्ते । पश्चवः । वै । वयस्याः । नानामनस इति नाना – मनसः । खलुं । वै । पञ्चां । नानाव्रता इति नाना – व्रताः । ते । अपः । एव । अभीति । समनस इति स - मनसः। 3 (50) TS 5.3.1.4 यं कामयेतापशुः स्यादिति वयस्यास्तस्यो–पधायापस्या उप दद्ध्यादसं ज्ञानमेवास्मै पशुभिः करोत्यपशुरेव भवति यं कामयेत पशुमान्थ्-स्यादित्य-पस्यास्तस्योपधाय वयस्या उप दद्ध्याथ्

सं.ज्ञानमेवास्मै पशुभिः करोति पशुमानेव भवति चतस्रः पुरस्तादुप दधाति तस्माच्चत्वारि चक्षुषो रूपाणि हे शुक्ले हे कृष्णे - [] 4 TS 5.3.1.4 - Padam । । । । । उपधायेत्युप – धाय । अपस्याः । उपेति । दद्ध्यात् । असं.ज्ञानमित्यसं – ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरिति पशु-भिः । करोति । अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानिति पशु – मान् । स्यात् । इति । अपस्याः । तस्य । उपधायेत्युप – धाय । वयस्याः । उपेति । दद्ध्यात् । — सं.ज्ञानमिति सं – ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरिति पशु – भिः । करोति । पशुमानिति पशु – मान् । एव । भवति । चतस्रः । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । तस्मात् । चत्वारि । चक्षुषः । रूपाणि । द्वे इति । शुक्ले इति । द्वे इति । कृष्णे इति । 4 (50) TS 5.3.1.5 दधाति पञ्चोत्तरस्यां तस्मात् पश्चाद्-वर्.षीयान् पुरस्तात्प्रवणः

पशुर्बस्तो वय इति दक्षिणेऽ्स उप दधाति वृष्णिर्वय इत्युत्तरे । ऽ्सावेव प्रति दधाति व्याघ्रो वय इति दक्षिणे पक्ष उप दधाति । सि ्हो वय इत्युत्तरे पक्षयोरेव वीर्यं दधाति पुरुषो वय इति () मद्ध्ये तस्मात् पुरुषः पशूनामधिपतिः ॥ 5

<u>TS 5.3.1.5 - Padam</u> मूर्द्धन्वतीरिति मूर्द्धन्न्-वतीः । भवन्ति । तस्मात् । पुरस्तात् । मूर्द्धा । पञ्च । दक्षिणायाम् । श्रोण्याम् । उपेति । दधाति । । । पञ्च । उत्तरस्यामित्युत्–तरस्याम् । तस्मात् । पश्चात् । वर्.षीयान् । पुरस्तात्प्रवण इति पुरस्तात् – प्रवणः । पशुः । बस्तः । वयः । इति । दक्षिणे । अर्से । उपेति । दधाति । वृष्णिः । वयः । इति । उत्तर इत्युत् – तरे । अर्सौ । एव । प्रतीति । दधाति । व्याघ्रः । वयः । इति । दक्षिणे । पक्षे । उपेति । दधाति । सि प्हः । वयः । इति । उत्तर इत्युत् – तरे । पक्षयोः । एव । वीर्यम् । दधाति । । । । ॥ ॥ । पुरुषः । वयः । इति () । मद्ध्ये । तस्मात् । पुरुषः । पशूनाम् । अधिपतिरित्यधि – पतिः ॥ 5 (55)

(क्लृप्त्या – उपधाय प्राणभृतः-समनसः-कृष्णे-पुरुषो वय इति – । पञ्च च) (A1)

न्द्राग्नी अव्यथमानामिति स्वयमातृण्णामुप दधातीन्द्राग्निभ्यां वा इमौ लोकौ विधृतावनयो – लॉकयो – विधृत्या अधृतेव वा एषा यन्मद्ध्यमा चितिरन्तरिक्षमिव वा एषेन्द्राग्नी इत्याहेन्द्राग्नी वै वेवाना – मोजोभृता – वोजसैवैना – मन्तरिक्षे चिनुते धृत्ये स्वयमातृण्णामुप दधात्यन्तरिक्षं वै स्वयमातृण्णा उन्तरिक्षमेवोप धत्ते ऽश्रमुप – [] 6

TS 5.3.2.1 - Padam

इन्द्राग्नी इतीन्द्र — अग्नी । अव्यथमानाम् । इति ।

स्वयमातृण्णामिति स्वयं — आतृण्णाम् । उपेति । द्धाति ।

इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि — भ्याम् । वै । इमौ । लोकौ ।

विधृताविति वि — धृतौ । अनयोः । लोकयोः । विधृत्या इति

वि — धृत्यै । अधृता । इव । वै । एषा । यत् । मद्ध्यमा । चितिः ।

अन्तरिक्षम् । इव । वै । एषा । इन्द्राग्नी इतीन्द्र — अग्नी । इति ।

आह । इन्द्राग्नी इतीन्द्र – अग्नी । वै । देवानाम् । ओजोभृता । । । वित्योजः – भृतौ । ओजसा । एव । एनाम् । अन्तरिक्षे । चिनुते । धृत्यै । स्वयमातृण्णामिति स्वयं – आतृण्णाम् । उपेति । दधाति । अन्तरिक्षम् । वै । स्वयमातृण्णेति स्वयं-आतृण्णा । अन्तरिक्षम् । एव । उपेति । धत्ते । अश्वम् । उपेति । 6 (50)

TS 5.3.2.2

्रापयति प्राणमेवास्यां दधात्यथो प्राजापत्यो वा अश्वः प्रजापतिनैवाग्निं चिनुते स्वयमातृण्णा भवति प्राणानामुथ्सृष्ट्या अथो सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै देवानां वै सुवर्गं लोकं यतां दिशः समळ्लीयन्त त एता दिश्या अपश्यन् ता उपादधत ताभिर्वे ते दिशोऽदृ ्हन्. यद्दिश्या उपद्याति दिशां विधृत्ये दश प्राणभृतः पुरस्तादुपं -[] 7

TS 5.3.2.2 - Padam

घ्रापयति । प्राणमिति प्र – अनम् । एव । अस्याम् । दधाति । अथो इति । प्राजापत्य इति प्राजा – पत्यः । वै । अश्वः । प्रजापतिनेति प्रजा – पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते ।

स्वयमातृण्णेति स्वयं – आतृण्णा । भवति । प्राणानामिति

प्र – अनानाम् । उथ्सृष्ट्या इत्युत् – सृष्ट्यै । अथो इति ।

सुवर्गस्येति सुवः – गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या

इत्यनु – ख्यात्यै । देवानाम् । वै । सुवर्गमिति सुवः – गम् ।

लोकम् । यताम् । दिशः । समिति । अव्लीयन्त । ते । एताः ।

दिश्याः । अपश्यन्त् । ताः । उपेति । अद्धत । ताभिः । वै । ते ।

दिशः । अदृ्हन्त् । यत् । दिश्याः । उपदधातीत्युप – दधाति ।

दिशाम् । विधृत्या इति वि – धृत्यै । दश । प्राणभृत इति

प्राण – भृतः । पुरस्तात् । उपेति । ७ (50)

TS 5.3.2.3

ऽऽ*स्महे छन्दा एसि पृशुष्वाजिमयुस्तान् बृहृत्युदजयत् तस्माद्-। बार्.हताः-[] 8

TS 5.3.2.3 - Padam दधाति । नव । वै । पुरुषे । प्राणा इति प्र – अनाः । नाभिः । दशमी । प्राणानिति प्र – अनान् । एव । पुरस्तात् । धत्ते । ॥ ॥ । तस्मात् । पुरस्तात् । प्राणा इति प्र – अनाः । ज्योतिष्मतीम् । उत्तमामित्युत् – तमाम् । उपेति । दधाति । तस्मात् । प्राणानामिति प्र – अनानाम् । वाक् । ज्योतिः । उत्तमेत्युत् – तमा । दशं । उपेति । दधाति । दशाक्षरेति दशं – अक्षरा । विराडिति वि – राट् । विराडिति वि – राट् । छन्दसाम् । ज्योतिः । ज्योतिः । एव । पुरस्तात् । धत्ते । तस्मात् । पुरस्तात् । ज्योतिः । उपेति । आस्महे । छन्दा एसि । पशुषु । आजिम् । अयुः । तान् । बृहती । उदिति । अजयत् । तस्मात् । बार्.हताः । **८ (50)**

पशव उच्यन्ते मा छन्द इति दक्षिणत उप दधाति तस्माद्—

दक्षिणावृतो मासाः पृथिवी छन्द इति पश्चात् प्रतिष्ठित्या

अग्निर्देवतेत्युत्तरत ओजो वा अग्निरोज एवोत्तरतो धत्ते तस्मादुत्तरतोऽभिप्रयायी जयति षट्त्रिण्श्य सं पद्यन्ते षट्त्रि ्शदक्षरा बृहती बार्.हताः पशवो वृहत्यैवास्मै पशूनव रुन्धे बृहती छन्दसा स्वाराज्यं परीयाय यस्यैता – [] 9 TS 5.3.2.4 - Padam पशवः । उच्यन्ते । मा । छन्दः । इति । दक्षिणतः । उपेति । दधाति । तस्मात् । दक्षिणावृत इति दक्षिणा – आवृतः । ॥ । । । । । । । । । । । । मासाः । पृथिवी । छन्दः । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठित्या इति । प्रति – स्थित्यै । अग्निः । देवता । इति । उत्तरत इत्युत् – तरतः । ओजः । वै । अग्निः । ओजः । एव । उत्तरत इत्युत्–तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः – अभिप्रयायी । जयति । षट्त्रिण्शदिति षट् - त्रिण्शत् । समिति । पद्यन्ते । षिट्त्रण्शदक्षरेति षट्त्रण्शत् – अक्षरा । बृहती । बार्.हताः । पशवः । बृहत्या । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । बृहती ।

छन्दसाम् । स्वाराज्यमिति स्व – राज्यम् । परीति । इयाय । यस्य ।

एता: । 9 (50)

TS 5.3.2.5

ा ॥ । । उपधीयन्ते गच्छति स्वाराज्य ए सप्त वालखिल्याः पुरस्तादुप द्धाति सप्त पश्चाथ् सप्त वै शीर्.षण्याः प्राणा द्वाववाञ्चौ प्राणाना 🕹 सवीर्यत्वायं मूर्द्धाऽसि राडिति पुरस्तादुपं दधाति यन्त्री राडिति

पश्चात् प्राणानेवास्मै समीचो दधाति ॥ 10

TS 5.3.2.5 - Padam

। । । ॥ उपधीयन्त इत्युप-धीयन्ते । गच्छति । स्वाराज्यमिति स्व-राज्यम् । सप्त । वालंखिल्या इति वालं – खिल्याः । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । सप्त । पश्चात् । सप्त । वै । शीर्.षण्याः । प्राणा इति प्र – अनाः । द्वौ । अवाञ्चौ । प्राणानामिति प्र – अनानाम् । सवीर्यत्वायेति सवीर्य – त्वाय । मूर्द्धा । असि । राट् । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यन्त्री । राट् । इति । पश्चात् । प्राणानिति प्र - अनान् । एव । अस्मै । समीचः । दधाति ॥ 10 (34) ' (अश्वमुप-पुरस्तादुप - बार्.हता - एता - श्रतुस्त्रिण्शच्च) (A2)

TS 5.3.3.1 देवा वै यद्-यज्ञे ऽकुर्वत तदसुरा अकुर्वत ते देवा एता अक्ष्णयास्तोमीयां अपश्यन् ता अन्यथा ऽनूच्या-न्यथोपादधत तदसुरा नान्ववायन् ततो देवा अभवन् परा ऽसुरा यदक्ष्णयास्तोमीया अन्यथा उनूच्यान्यथोपदधाति भ्रातृव्याभिभूत्यै भवत्यात्मना परा उस्य भ्रातृव्यो भवत्या-शुस्त्रिवृदितिं पुरस्तादुपं दधाति यज्ञमुखं वै त्रिवृ -[] 11 TS 5.3.3.1 - Padam देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । एताः । अक्ष्णयास्तोमीया इत्यक्ष्णया-स्तोमीयाः । अपञ्यन्त् । ताः । अन्यथा । अनूच्येत्यनु – उच्य । अन्यथा । उपेति । अद्धत । तत् । असुराः । न । अन्ववायन्नित्यनु – अवायन्न् । ततः । देवाः । अभवत्र् । परेति । असुराः । यत् । अक्ष्णयास्तोमीया उपद्धातीत्युप-द्धाति । भ्रातृव्याभिभूत्या इति भ्रातृव्य – अभिभूत्यै । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । आशुः ।

त्रिवृदिति त्रि – वृत् । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । वै । त्रिवृदिति त्रि – वृत् । 11 (50) TS 5.3.3.2 - इज्ञमुखमेव पुरस्ताद्-वि यातयति व्योम सप्तदश इति दक्षिणतो ्रत्नं वै व्योमाऽत्र ् सप्तदशोऽत्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद्-दक्षिणेनान्नमद्यते धरुण एकवि एश इति पश्चात् प्रतिष्ठा वा एकवि एकः प्रतिष्ठित्यै भान्तः पञ्चदश इत्युत्तरत ओजो वै भान्त ओजः पञ्चदश ओज एवोत्तरतो धत्ते तस्मादुत्तरतोऽभिप्रयायी जयित प्रतूर्तिरष्टादश इति पुरस्ता [] 12 TS 5.3.3.2 - Padam यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । व्योमेति वि – ओम । सप्तदश इति सप्त – दशः । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । व्योमेति वि – ओम । अन्नम् । सप्तदश इति सप्त – दशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । धरुणः । एकवि ७३ इत्येक-वि ७३ । । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठेति प्रति – स्था । वै ।

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – पञ्चमकाण्डे – तृतीयः प्रश्नः
```

```
एकवि एक इत्येक - वि एकः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै ।
भान्तः । पञ्चदश इति पञ्च – दशः । इति ।
उत्तरत इत्युत् – तरतः । ओजः । वै । भान्तः । ओजः ।
पञ्चदश इति पञ्च – दशः । ओजः । एव ।
उत्तरत इत्युत् – तरतः । धत्ते । तस्मात् ।
उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः – अभिप्रयायी । जयति । प्रतूर्तिरिति
प्र – तूर्तिः । अष्टादश इत्यष्टा – दशः । इति । पुरस्तात् । 12 (50)
TS 5.3.3.3
-दुप दधाति द्वौ त्रिवृतावभिपूर्वं यज्ञमुखे वि यातयत्यभिवर्तः
सविण्श इति दक्षिणतो उन्नं वा अभिवर्तो उन्नण् सविण्शो उन्नमेव
दक्षिणतो धत्ते तस्माद्-दक्षिणेनान्नमद्यते वर्चो द्वावि एश इति
पश्चाद्-यद्-विज्ञतिर्हे तेन विराजौ यद् हे प्रतिष्ठा तेन विराजोरेवा-
भिपूर्वमन्नाद्ये प्रति तिष्ठति तपो नवदश इत्युत्तर स्तस्माथ् सव्यो-[] 13
TS 5.3.3.3 - Padam
उपेति । दधाति । द्वौ । त्रिवृताविति त्रि – वृतौ ।
अभिपूर्वमित्यभि – पूर्वम् । यज्ञमुख इति यज्ञ – मुखे । वीति ।
```

यातयति । अभिवर्त इत्यंभि – वर्तः । सविङ्श इति स–विङ्शः । ॥ सविज्ञ इति स – विज्ञः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । वर्चः । द्वावि र्शः । इति । पश्चात् । यत् । विर्शातिः । द्वे इति । तेन । विराजाविति वि–राजौ । यत्। द्वे इति । प्रतिष्ठेति प्रति – स्था । तेन । विराजोरिति वि – राजोः । एव । अभिपूर्वमित्यभि – पूर्वम् । अन्नाद्य इत्यन्न — अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति । तपः । नवदश इति नव – दशः । इति । उत्तरत इत्युत् – तरतः । तस्मात् । सव्यः । **13 (50)**

TS 5.3.3.4

हस्तयोस्तपस्वितरो योनिश्चतुर्विण् इति पुरस्तादुप दधाति

। । । ।

चतुर्विण्शत्यक्षरा गायत्री गायत्री यज्ञमुखं यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्-वि
। ॥ । । ।

यातयति गर्भाः पञ्चविण्श इति दक्षिणतो उन्नं वै गर्भा अन्नं

पञ्चविण्शो उन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणेनान्नमद्यत्

ओजस्त्रिणव इति पश्चादिमे वै लोकास्त्रिणव एष्वेव लोकेषु प्रति तिष्ठति संभरणस्त्रयोवि एश इत्यु – [] 14 TS 5.3.3.4 - Padam न्त्रा । तपस्वितर इति तपस्वि – तरः । योनिः । चतुर्वि ्श । ॥ । इति चतुः – विङ्शः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । चतुर्विण्शत्यक्षरेति चतुर्विण्शति – अक्षरा । गायत्री । गायत्री । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । गर्भाः । पञ्चवि एश इति पञ्च – विर्शः । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । गर्भाः । अन्नम् । पञ्चिव एश इति पञ्च – वि एशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । ओजः । त्रिणव इति त्रि – नवः । इति । पश्चात् । इमे । वै । लोकाः । त्रिणव इति त्रि – नवः। एषु। एव। लोकेषु। प्रतीति। तिष्ठति। संभरण इति सं – भरणः । त्रयोविज्ञा इति त्रयः – विज्ञाः । इति । 14 (50)

न्तरतस्तरमाथ् स्वयो हस्तयोः सम्भार्यतरः क्रतुरेकत्रिण्ञा इति
पुरस्तादुपं दधाति वाग्वै क्रतुर्यज्ञमुखं वाग्यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्-वि
पातयित ब्रद्ध्नस्य विष्टपं चतुस्त्रिण्ञा इति दक्षिणतोऽसौ वा
आदित्यो ब्रद्ध्नस्य विष्टपं ब्रह्मवर्चसमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद्
दक्षिणोऽर्द्धो ब्रह्मवर्चस्तितरः प्रतिष्ठा त्रयस्त्रिण्ञा इति पश्चात्
प्रतिष्ठित्यै नाकः षट्त्रिण्ञा इत्युत्तरतः सुवर्गो वै () लोको नाकः
सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै ॥ 15

पुरस्तात् । वीति । यातयति । ब्रह्मणतः । असौ । वै । आदित्यः । बृह्मवर्यस्य । विष्टपम् । बृह्मवर्यसमिति ब्रह्म – वर्चसम् । एव । $\frac{1}{2}$

दक्षिणतः । धते । तस्मात् । दक्षिणः । अर्द्धः । ब्रह्मवर्चसितर इति ब्रह्मवर्चसितर इति ब्रह्मवर्चसित । प्रतिष्ठेति प्रति – स्था । त्रयस्त्रिण्श इति प्रति – स्था । त्रयस्त्रिण्श इति प्रति – स्थित्य । इति । प्रथ्मात् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्य । नाकः । षिट्त्रिण्श इति षट् – त्रिण्शः । इति । उत्तरत इत्युत् – तरतः । स्वर्ग इति सुवः – गः । वै () । लोकः । नाकः । स्वर्गस्येति सुवः – गस्य । लोकस्य । समष्ट्या । स्वर्गस्येति सुवः – गस्य । लोकस्य । समष्ट्या । इति पुरस्ताथ् – सव्य – स्त्रयोविण्श इति – सुवर्गी वै – पञ्च च) (८३)

Special Korvai for Anuvaakam 3

आशु – व्योम – धुरुणो – भान्तः – प्रतूर्तिर –भिवर्तो – वर्च – स्तपो – योनि – र्गर्भा – ओजः – संभरणः – क्रतु – र्ब्रद्धस्य – प्रतिष्ठा – नाकः – षोडश)

TS 5.3.4.1

अग्नेभागोऽसीति पुरस्तादुप दधाति यज्ञमुखं वा अग्निर्यज्ञमुखं - । । । । । । । दीक्षा यज्ञमुखं ब्रह्म यज्ञमुखं विवृद्-यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्-वि

यातयति नृचक्षसां भागोऽसीति दक्षिणतः शुंश्रुवा एसो वै नृचक्षसो उन्नं धाता जातायैवास्मा अन्नमपि दधाति ॥ । । । । । तस्माज्ञातोऽन्नमत्ति जनित्रं स्पृतं स्पृतं स्पत्दशः स्तोम इत्याहाऽन्नं ँवै जनित्र- [] 16 TS 5.3.4.1 - Padam अग्नेः । भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । वै । अग्निः । यज्ञमुखमितिं यज्ञ-मुखम् । दीक्षा । यज्ञमुखमितिं यज्ञ – मुखम् । ब्रह्म । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । त्रिवृदिति त्रि – वृत् । यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । नृचक्षसामिति नृ – चक्षसाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः । शुश्रुवार्ंसः । वै । नृचक्षस इति नृ – चक्षसः । अन्नम् । धाता । जाताय । एव । अस्मै । अन्नम् । अपीति । दधाति । तस्मात् । जातः । ॥ अन्नम् । अत्ति । जनित्रम् । स्पृतम् । सप्तदश इति सप्त – दुशः । ्। । । । । । । । । स्तोमः । इति । आह । अन्नम् । वै । जनित्रम् । **16 (50)**

TS 5.3.4.2 –मन्न ्सप्तदशो ऽन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणेना– न्नमद्यते मित्रस्य भागो उसीति पश्चात् प्राणो वै मित्रो उपानो वरुणः प्राणापानावेवास्मिन् दधाति दिवो वृष्टिर्वाताः स्पृता एकवि एशः स्तोम इत्याह प्रतिष्ठा वा एकवि एकः प्रतिष्ठित्या इन्द्रस्य भागो ऽसीत्युत्तरत ओजो वा इन्द्र ओजो विष्णुरोजः क्षत्रमोजः पञ्चदश – [] 17 TS 5.3.4.2 - Padam थते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । मित्रस्य । भागः । असि । इति । पश्चात् । प्राण इति प्र – अनः । वै । मित्रः । अपान इत्यप – अनः । वरुणः । प्राणापानाविति प्राण – अपानौ । एव । अस्मिन्न् । दधाति । दिवः । वृष्टिः । वाताः । स्पृताः । एकवि ७्ञा इत्येक – विर्शः । स्तोमः । इति । आह । प्रतिष्ठेति प्रति – स्था । वै। एकवि एश इत्येक – वि एशः। प्रतिष्ठित्या इति प्रति–स्थित्यै। इन्द्रस्य । भागः । असि । इति । उत्तरत इत्युत् – तरतः । ओजः ।

वै। इन्द्रः। ओजः। विष्णुः। ओजः। क्ष्रुत्रम्। ओजः। पञ्चद्रश इति पञ्च – द्रशः। 17 (50)

पञ्चित्रशे ऽत्रमेव दक्षिणतो धते तस्मा दक्षिणतो धते तस्माद् दक्षिणेना ऽत्रमद्यते भागो - [] 18

TS 5.3.4.3 - Padam

ओजः । एव । उत्तरत इत्युत् – तरतः । धते । तस्मात् ।

उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः – अभिप्रयायी । जयित । वसूनाम् ।

भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । द्धाति । यज्ञमुखमिति

यज्ञ – मुखम् । वै । वसवः । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । रुद्राः ।

यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । चतुर्वि ्श इति चतुः – वि ्शः ।

यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयित ।

आदित्यानाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै ।

आदित्याः । अन्नम् । मुरुतः । अन्नम् । गर्भाः । अन्नम् ।

पञ्चिविण्ञा इति पञ्च – विण्ञाः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः ।

धते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । अदित्यै ।

भागः । 18 (50)

TS 5.3.4.4

उसीति पश्चात् प्रतिष्ठा वा अदितिः प्रतिष्ठा पूषा प्रतिष्ठा त्रिणवः
प्रतिष्ठित्यै देवस्य सवितुर्भागोऽ सीत्युत्तरतो ब्रह्म वै देवः सविता ब्रह्म
बृहस्पतिर्ब्रह्म चतुष्टोमो ब्रह्मवर्चसमेवोत्तरतो धत्ते तस्मादुत्तरोऽर्द्धो
ब्रह्मवर्चसितरः सावित्रवती भवति प्रसूत्यै तस्माद् ब्राह्मणानामुदीची
सनिः प्रसूता धर्नश्चतुष्टोम इति पुरस्तादुप दधाति यज्ञमुखं वै
धर्त्रो – [] 19

TS 5.3.4.4 - Padam

भागः । असि । इति । उत्तरत इत्युत् – तरतः । ब्रह्म । वै । देवः । सिवता । ब्रह्म । बृहस्पतिः । ब्रह्म । चतुष्टोम इति चतुः – स्तोमः । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् । एव । उत्तरत इत्युत् – तरतः । धते । तस्मात् । उत्तर इत्युत् – तरः । अर्द्धः । ब्रह्मवर्चसितर इति ब्रह्मवर्चसितर इति निरः । सावित्रवतीति सावित्र – वती । भवित । ॥ प्रसूत्या इति प्र – सूत्यै । तस्मात् । ब्राह्मणानाम् । उदीची । सिनः । प्रसूतेति प्र – सूता । धर्नः । चतुष्टोम इति चतुः – स्तोमः । इति । पुरस्तात् । उपेति । द्धाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । वै । धर्नः । 19 (50)

व । धप्तः । **19 (50**) _____

प्रज्ञमुखं चतुष्टोमो यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्-वि यातयित यावानां प्रामुखं चतुष्टोमो यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्-वि यातयित यावानां प्रामागेऽसीति दक्षिणतो मासा वै यावा अर्द्धमासा अयावा-स्तस्माद्- दक्षिणावृतो मासा अन्नं वै यावा अन्नं प्रजा अन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणेना-न्नमद्यत ऋभूणां भागोऽसीति पश्चात् प्रतिष्ठित्यै

विवर्तो ऽष्टाचत्वारिण्ञा इत्युत्तरतोऽनयोर्लोकयोः सवीर्यत्वाय । । । । सवीर्यत्वाय तस्मादिमौ लोकौ स्मावद्वीर्यौ – [] 20

TS 5.3.4.5 - Padam यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । चतुष्टोम इति चतुः – स्तोमः । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । यावानाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः । मासाः । वै । यावाः । अर्द्धमासा इत्यर्द्ध – मासाः । अयावाः । तस्मात् । दक्षिणावृत । ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ इति दक्षिणा – आवृतः । मासाः । अन्नम् । वै । यावाः । अन्नम् । प्रजा इति प्र – जाः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । ऋभूणाम् । भागः । असि । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । विवर्त इति वि – वर्तः । अष्टाचत्वारिण्ञा इत्यष्टा–चत्वारिण्ञाः । इति । उत्तरत इत्युत्–तरतः । ा । । । । । । । । । । । । । । । अनयोः । लोकयोः । सवीर्यत्वायेति सवीर्य – त्वाय । तस्मात् । इमौ । लोकौ । समावद्वीर्याविति समावत् – वीर्यौ । 20 (50)

TS 5.3.4.6 यस्य मुख्यवतीः पुरस्तादुपधीयन्ते मुख्य एव भवत्याऽस्य मुख्यो जायते यस्या-न्नवती-र्दक्षिणतो-ऽत्त्यन्नमाऽस्यान्नादो जायते यस्य प्रतिष्ठावतीः पश्चात् प्रत्येव तिष्ठति यस्यौजस्वती-रुत्तरत ओजस्व्येव भवत्याऽस्यौजस्वी जायते ऽर्को वा एष यदग्निस्तस्यैतदेव स्तोत्रमेतच्छस्त्रं यदेषा विधा - [] 21 TS 5.3.4.6 - Padam यस्य । मुख्यवतीरिति मुख्यं – वतीः । पुरस्तात् । उपधीयन्त इत्युप – धीयन्ते । मुख्यः । एव । भवति । एति । अस्य । मुख्यः । जायते । यस्य । अन्नवतीरित्यन्न – वतीः । दक्षिणतः । अति । अन्नम् । एति । अस्य । अन्नाद इत्यन्न – अदः । जायते । यस्य । प्रतिष्ठावतीरितं प्रतिष्ठा – वतीः । पश्चात् । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यस्य । ओजस्वतीः । उत्तरत इत्युत् – तरतः । ओजस्वी । एव । भवति । एति । अस्य । ओजस्वी । जायते । अर्कः । वै । एषः । यत् । अग्निः । तस्यं । एतत् । एव । स्तोत्रम् । एतत् । शस्त्रम् । यत् । एषा । विधेति वि – धा । 21 (50)

<u>TS 5.3.4.7</u> विधीयतेऽर्क एव तदर्क्यमनु वि धीयते उत्त्यन्नमा उस्यानादो जायते यस्यैषा विधा विधीयते य उ चैनामेवं वैद सृष्टीरुप दधाति यथासृष्टमेवावं रुन्धे न वा इदं दिवा न नक्तमासीदव्यावृत्तं ते देवा एता व्युष्टीरपञ्यन् ता उपादधत ततो वा इदं () व्यौच्छद्-यस्यैता उपधीयन्ते व्येवास्मा उच्छत्यथो तम एवाप हते ॥ 22 TS 5.3.4.7 - Padam विधीयत इति वि – धीयते । अर्के । एव । तत् । अर्क्यम् । अनु । वीति । धीयते । अति । अन्नम् । एति । अस्य । अन्नाद इत्यन्न – अदः । जायते । यस्य । एषा । विधेति वि – धा । विधीयत इति वि – धीयते । यः । उ । च । एनाम् । एवम् । वेद । सृष्टीः । उपेति । दधाति । यथासृष्टमिति यथा – सृष्टम् । एव । अवेति । रुन्धे । न । वै । इदम् । दिवा । न । नक्तम् । आसीत् । अव्यावृत्तमित्यवि – आवृत्तम् । ते । देवाः । एताः । व्युष्टीरिति वि – उष्टीः । अपञ्यन्न् । ताः । उपेति । अद्धत । ततः । वै ।

इदम् () । वीति । औच्छत् । यस्य । एताः । उपधीयन्त । इत्युप – धीयन्ते । वीति । एव । अस्मै । उच्छति । अथो इति । तमः । एव । अपेति । हते ॥ 22 (64) (वै जिनित्रं – पञ्चद्शो – जित्ति भागो – वै धर्तः – समावद्वीर्ये–विधा–ततो वा इदं – चतुर्दश च) (A4)

Special Korvai for Anuvaakam 4

(अग्ने – र्नृचक्षसां – जनित्रं – मित्र – स्येन्द्रस्य –वसूना – मादित्याना – मदित्यै – देवस्य सिवतुः – सावित्रवती – धुर्त्रो – यावाना–मृभूणां – विवर्त – श्रतुर्दश)

जातान् प्र णुदा नः सपलानिति पुरस्तादुप दधाति जातानेव

ग पुर्वो सहसा जातानिति पुश्राज्ञनिष्यमाणानेव प्रति नुदते
चतुश्चत्वारि्र्शः स्तोम् इति दक्षिणतो ब्रह्मवर्चसां वै चतुश्चत्वारि्र्शो

बह्मवर्चसमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणो ऽर्द्धो ब्रह्मवर्चसितरः

षोड्शः स्तोम् इत्युत्तरत ओजो वै षोड्श ओज एवोत्तरतो धते

तस्मा – [] 23

TS 5.3.5.1 - Padam अग्ने । जातान् । प्रेति । नुद् । नः । सपत्नान् । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । जातान् । एव । भ्रातृव्यान् । प्रेति । नुदते । सहसा । जातान् । इति । पश्चात् । जनिष्यमाणान् । एव । प्रतीति । नुदते । चतुश्चत्वारिज्ञा इति चतुः – चत्वारिज्ञाः । स्तोमः । इति । दक्षिणतः । ब्रह्मवर्चसमितिं ब्रह्म – वर्चसम् । वै । चतुश्चत्वारि एश इति चतुः – चत्वारि ्शः । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणः । अर्द्धः । ब्रह्मवर्चिसतर इति ब्रह्मवर्चिस – तरः । षोडशः । स्तोमः । इति । उत्तरत इत्युत् – तरतः । ओजः । वै । षोडशः । ओजः । एव । उत्तरत इत्युत् – तरतः । धत्ते । तस्मात् । 23 (50) TS 5.3.5.2 दुत्तरतोऽभिप्रयायी जयित वजो वै चतुश्चत्वारि एशो वजः षोडशो यदेते इष्टके उपद्याति जाता ७ श्रैव जनिष्यमाणा ७ श्र भातृ व्यान् प्रणुद्य वज्रमनु प्र हरित स्तृत्यै पुरीषवतीं मद्ध्य उप दधाति पुरीषं वै मद्ध्यमात्मनः सात्मानमेवाग्निं चिनुते सात्माऽमुष्मिन् लोके

भवति य एवं वैदैता वा असपता नामेष्टका यस्यैता उपधीयन्ते - [] 24

TS 5.3.5.2 - Padam

उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः – अभिप्रयायी । जयति । वज्रः । वै । चतुश्चत्वारिण्ञा इति चतुः–चत्वारिण्ञाः । वज्रः । षोडञाः । यत् । एते इति । इष्टके इति । उपद्यातीत्युप – द्याति । जातान् । च । एव । जनिष्यमाणान् । च । भ्रातृव्यान् । प्रणुद्येति प्र–नुद्य । वज्रम् । अनु । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । पुरीषवतीमिति पुरीष-वतीम् । मद्ध्ये । उपेति । दधाति । पुरीषम् । वै । मद्ध्यम् । आत्मनः । सात्मानमिति स – आत्मानम् । एव । अग्निम् । चिनुते । सात्मेति स – आत्मा । अमुष्मिन्न् । लोके । भवति । यः । एवम् । वेद । एताः । वै । असपत्नाः । नाम । इष्टकाः । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप – धीयन्ते । 24 (50)

TS 5.3.5.3

नास्य सपत्नो भवति पशुर्वा एष यदग्निर्विराज उत्तमायां चित्यामुप ्रा प्राप्त विराजमेवोत्तमां पशुषु दधाति तस्मात् पशुमानुत्तमां वाचं

वदित दशदशोप दधाति सवीर्यत्वायाऽक्ष्णयोप दधाति तस्मादक्ष्णया
पशवोऽङ्गानि प्र हरन्ति प्रतिष्ठित्यै यानि वै छन्दा एसि सुवर्ग्याण्यासन्
तैर्देवाः सुवर्गं लोकमायन् तेनर्.षयो – [] 25

TS 5.3.5.3 - Padam

न । अस्य । सपत्नः । भवति । पशुः । वै । एषः । यत् । अग्निः । विराज इति वि – राजः । उत्तमायामित्युत् – तमायाम् । चित्याम् । उपेति । दधाति । विराजमिति वि – राजम् । एव । उत्तमामित्युत् – तमाम् । पशुषु । दधाति । तस्मात् । पशुमानिति पशु – मान् । उत्तमामित्युत् – तमाम् । वाचम् । वदति । दशदशेति दशं – दशः । उपेति । दधाति । सवीर्यत्वायेति सवीर्य-त्वायं । अक्ष्णया । उपेति । दधाति । तस्मात् । अक्ष्णया । पशवः । अङ्गानि । प्रेति । हरन्ति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । यानि । वै । छन्दार्स । सुवर्ग्याणीति सुवः – ग्यानि । आसन्न् । तैः । देवाः । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । आयन्न् । तेन । ऋषयः । 25 (50)

TS 5.3.5.4 ऽश्राम्यन् ते तपोऽतप्यन्त तानि तपसा ऽपञ्यन् तेभ्य एता इष्टका निरमिमतेवञ्छन्दो वरिवञ्छन्द इति ता उपादधत ताभिर्वे ते सुवर्गं तैरेव यजमानः सुवर्गं लोकमेति यज्ञेन वै प्रजापतिः प्रजा असृजत ताः स्तोमभागैरेवासृजत यथ् – [] 26 TS 5.3.5.4 - Padam अश्राम्यन्न् । ते । तपः । अतप्यन्त । तानि । तपसा । अपश्यन्न् । तेभ्यः । एताः । इष्टकाः । निरिति । अमिमत । एवः । छन्दः । वरिवः । छन्दः । इति । ताः । उपेति । अदधत । ताभिः । वै । ते । सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । यत् । एताः । इष्टकाः । उपद्यातीत्युप - द्याति । यानि । एव । छन्दार्सि । सुवर्ग्याणीति सुवः-ग्यानि । तैः । एव । यजमानः । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । एति । यज्ञेन । वै । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । प्रजा इति प्र – जाः । असृजत । ताः । स्तोमभागैरिति स्तोम - भागैः । एव । असृजत । यत् । 26 (50)

TS 5.3.5.5 स्तोमभागा उपद्याति प्रजा एव तद्-यजमानः सृजते बृहस्पतिर्वा एतद्-यज्ञस्य तेजः समभरद्-यथ् स्तोमभागा यथ् स्तोमभागा उपदर्धाति सर्तेजसमेवाग्निं चिनुते बृहस्पतिर्वा एतां यज्ञस्य प्रतिष्ठामपश्यद्-यथ् स्तोमभागा यथ् स्तोमभागा उपद्याति यज्ञस्य प्रतिष्ठित्यै सप्तसप्तोपं दधाति सवीर्यत्वाय तिस्रो मद्ध्ये प्रतिष्ठित्यै ॥ 27 <u>TS 5.3.5.5 - Padam</u> स्तोमभागा इति स्तोम – भागाः । उपदधातीत्युप – दधाति । प्रजा इति प्र – जाः । एव । तत् । यजमानः । सृजते । बृहस्पतिः । वै। एतत्। यज्ञस्य। तेजः। समिति। अभरत्। यत्। स्तोमभागा इति स्तोम – भागाः । यत् । स्तोमभागा इति स्तोम – भागाः । उपद्धातीत्युप – द्धांति । सर्तेजसमिति स – तेजसम् । एव । अग्निम् । चिनुते । बृहस्पतिः । वै । एताम् । यज्ञस्य । प्रतिष्ठामिति प्रति – स्थाम् । अपञ्यत् । यत् । स्तोमभागा इति

स्तोम – भागाः । यत् । स्तोमभागा इति स्तोम – भागाः ।

उपदधातीत्युप – दधाति । यज्ञस्य । प्रतिष्ठित्या इति प्रति–स्थित्यै ।
सप्तसप्तेति सप्त – सप्त । उपेति । दधाति ।
सवीर्यत्वायेति सवीर्य – त्वाय । तिस्रः । मद्ध्ये ।
प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै ॥ 27 (43)
(उत्तरतो धत्ते तस्मा – दुपधीयन्त – ऋषयो – ऽसृजत यत् –
तिवारार्श्शच्य) (A5)

TS 5.3.6.1

रिश्मिरित्येवाऽऽदित्यमसृजत प्रेतिरिति धर्ममन्वितिरिति दिव ्
सन्धिरित्यन्तरिक्षं प्रतिधि–रिति पृथिवीं विष्टम्भ इति वृष्टिं
प्रवेत्यहरनुवेति रात्रिमुशिगिति वसून् प्रकेत इति रुद्रान्थ्
सुदीतिरित्यादित्यानोज इति पितृ ७ स्तन्तुरिति प्रजाः पृतनाषाडिति
पशून् रेवदित्यो–षधीरभिजिदसि युक्तग्रावे – [] 28

TS 5.3.6.1 - Padam

पृथिवीम् । विष्टंभ इति वि – स्तंभः । इति । वृष्टिम् ।
प्रवेति प्र – वा । इति । अहः । अनुवेत्यनु – वा । इति । रात्रिम् ।
उशिक् । इति । वसून् । प्रकेत इति प्र – केतः । इति । रुद्रान् ।
सुदीतिरिति सु – दीतिः । इति । आदित्यान् । ओजः । इति । पितृन् ।
तन्तुः । इति । प्रजा इति प्र – जाः । पृतनाषाट् । इति । पशून् ।
रेवत् । इति । ओषधीः । अभिजिदित्यभि – जित् । असि ।
युक्तग्रावेति युक्त – ग्रावा । 28 (50)

ТЅ 5.3.6.2

– न्द्राय त्वेन्द्रं जिन्वेत्येव दक्षिणतो वज्रं पर्योहद्भिजित्यै ताः प्रजा

न्द्राय त्वेन्द्रं जिन्वेत्येव दक्षिणतो वज्रं पर्योहद्भिजित्यै ताः प्रजा अपप्राणा असृजत तास्विधपितरसीत्येव प्राणमदधाद्-यन्तेत्यपान् स् स्स् इति चक्षुर्वयोधा इति श्रोत्रं ताः प्रजाः प्राणतीरपान्तीः प्रयन्तीः शृण्वतीर्न मिथुनी अभवन् तासु त्रिवृदसीत्येव मिथुनमदधात् ताः प्रजा मिथुनी – [] 29

प्रजा इति प्र – जाः । अपप्राणा इत्यपं – प्राणाः । असृजत । तास् । अधिपतिरित्यधि-पतिः । असि । इति । एव । प्राणमिति प्र-अनम् । अदधात् । यन्ता । इति । अपानमित्यप – अनम् । सर्सर्प इति सं – सर्पः । इति । चक्षुः । वयोधा इति वयः – धाः । इति । शोत्रम् । ताः । प्रजा इति प्र – जाः । प्राणतीरिति प्र – अनतीः । अपानतीरित्यप – अनतीः । पश्यन्तीः । शृण्वतीः । न । मिथुनी । अभवन्न् । तासु । त्रिवृदिति त्रि – वृत् । असि । इति । एव । मिथुनम् । अदधात् । ताः । प्रजा इति प्र-जाः । मिथुनी । 29 (50) TS 5.3.6.3 भवन्तीर्न प्राजायन्त ताः सं्रोहो ऽसि नीरोहोऽसीत्येव प्राजनयत् ताः प्रजाः प्रजाता न प्रत्यतिष्ठन् ता वसुकोऽसि वेषश्रिरसि ा । । वस्यष्टिरसीत्येवैषु लोकेषु प्रत्यस्थापयद्-यदाह वसुकोऽसि । । । विषश्चिरिस वस्यष्टिरसीति प्रजा एव प्रजाता एषु लोकेषु प्रति ष्ठापयति

सात्माऽन्तरिक्ष ् () रोहति सप्राणोऽमुष्मिन् ँलोके प्रति **TS 5.3.6.3 - Padam** भवन्तीः । न । प्रेति । अजायन्त । ताः । सङ्रोह इति सं – रोहः । असि । नीरोह इति निः – रोहः । असि । इति । एव । प्रेति । अजनयत् । ताः । प्रजा इति प्र – जाः । प्रजाता इति प्र–जाताः । न । प्रतीति । अतिष्ठन्न् । ताः । वसुकः । असि । वेषश्रिरिति वेष-श्रिः। असि । वस्यष्टिः । असि । इति । एव । एषु । लोकेषु । प्रतीति । अस्थापयत् । यत् । आहं । वसुकः । असि । वेषश्रिरिति वेष - श्रिः । असि । वस्यष्टिः । असि । इति । प्रजा इति प्र – जाः । एव । प्रजाता इति प्र – जाताः । एषु । लोकेषु । प्रतीति । स्थापयति । सात्मेति स – आत्मा । अन्तरिक्षम् () । रोहति । सप्राण इति स – प्राणः । अमुष्मिन्न् । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । अव्यर्द्धुक इत्यवि – अर्द्धुकः ।

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – पञ्चमकाण्डे – तृतीयः प्रश्नः
```

प्राणापानाभ्यामिति प्राण – अपानाभ्याम् । भवति । यः । एवम् । ा वेद ॥ **30 (62)** (युक्तग्रावा – प्रजा मिथुन्य – न्तरिक्षं – द्वादश च) (A6) TS 5.3.7.1 नाकसद्भिर्वे देवाः सुवर्गं लोकमायन् तन्नाकसदां नाकसत्त्वं सुवर्गो वै लोको नाको यस्यैता उपधीयन्ते नास्मा अकं भवति यजमानायतनं वै नाकसदो यन्नाकसद उपद्धात्यायतनमेव तद्-यजमानः कुरुते पृष्ठानां वा एतत् तेजः संभृतं यन्नाकसदो यन्नाकसदं **–** [] 31 TS 5.3.7.1 - Padam नाकसद्भिरितिं नाकसत् – भिः। वै। देवाः। सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । आयन्न् । तत् । नाकसदामिति नाक – सदाम् । नाकसत्त्वमिति नाकसत् – त्वम् । यत् । नाकसद इति नाक – सदः । उपद्यातीत्युप – द्याति ।

नाकसद्धिरित नाकसत् – भिः । एव । तत् । यजमानः । सुवर्गमिति
स्वः – गम् । लोकम् । एति । सुवर्ग इति स्वः – गः । वै । लोकः ।
नाकः । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप – धीयन्ते । न । अस्मै ।
अकम् । भवति । यजमानायतनमिति यजमान – आयतनम् । वै ।
नाकसद् इति नाक – सदः । यत् । नाकसद् इति नाक – सदः ।
उपद्धातीत्युप – द्धाति । आयतनमित्या – यतनम् । एव । तत् ।
यजमानः । कुरुते । पृष्ठानाम् । वै । एतत् । तेजः । संभृतमिति
सं – भृतम् । यत् । नाकसद् इति नाक – सदः । यत् ।
नाकसद् इति नाक – सदः । उत्र । नाकसद् इति नाक – सदः । यत् ।
नाकसद् इति नाक – सदः । यत् । नाकसद् इति नाक – सदः । यत् ।

प्राचित्र पृष्ठानामेव तेजोऽव रुन्धे पञ्चचोडा उप दधात्यफ्सरस

प्रवेनमेता भूता अमुष्मिन् लोक उप शेरेऽथो तनूपानीरेवैता

प्रवेनमेता भूता अमुष्मिन् लोक उप शेरेऽथो तनूपानीरेवैता

यजमानस्य यं द्विष्यात् तमुपदधद्-ध्यायेदेताभ्य एवैनं देवताभ्य

आ वृश्चित ताजगार्तिमार्च्छत्युत्तरा नाकसद्भ्य उप दधाति यथा

जायामानीय गृहेषु निषादयित तादृगेव तत् — [] 32

TS 5.3.7.2 - Padam ा । ॥ । । । उपद्यातीत्युप – द्याति । पृष्ठानाम् । एव । तेजः । अवेति । रुन्धे । पञ्चचोडा इति पञ्च – चोडाः । उपेति । दधाति । अफ्सरसः । एव । एनम् । एताः । भूताः । अमुष्मिन्नं । लोके । उपेति । शेरे । अथो इति । तनूपानीरिति तनू – पानीः । एव । एताः । यजमानस्य । यम् । द्विष्यात् । तम् । उपदधदित्युप – दधत् । ध्यायेत् । एताभ्यः । एव । एनम् । देवताभ्यः । एति । वृश्चति । ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । उत्तरा इत्युत् – तराः । नाकसद्भ्य इति नाकसत्–भ्यः । उपेति । दधाति । यथा । जायाम् । आनीयेत्या – नीय । गृहेषु । निषादयतीति नि - सादयति । तादृक् । एव । तत् । 32 (50) TS 5.3.7.3 पश्चात् प्राचीमुत्तमामुप दधाति तस्मात् पश्चात् प्राची पल्यन्वास्ते स्वयमातृण्णां च विकर्णीं चौत्तमे उप दधाति प्राणो वै स्वयमातृण्णाऽऽयुर्विकर्णी प्राणं चैवाऽऽ*युश्च प्राणानाम्त्तमौ धत्ते तस्मात् प्राणश्चाऽऽ*युश्च प्राणानामुत्तमौ नान्यामुत्तरामिष्टकामुप दद्ध्याद्-यदन्यामुत्तरा-मिष्टका-मुपदद्ध्यात् पशूनां - [] 33

TS 5.3.7.3 - Padam पश्चात् । प्राचीम् । उत्तमामित्युत् – तमाम् । उपेति । दधाति । ा । । । तस्मात् । पश्चात् । प्राची । पत्नी । अन्विति । आस्ते । स्वयमातृण्णामिति स्वयं – आतृण्णाम् । च । विकर्णीमिति वि – कर्णीम् । च । उत्तमे इत्युत् – तमे । उपेति । दधाति । प्राण इति प्र – अनः । वै । स्वयमातृण्णेति स्वयं – आतृण्णा । आयुः । विकर्णीति वि – कर्णी । प्राणमिति प्र – अनम् । च । एव । आयुः । च । प्राणानामिति प्र – अनानाम् । उत्तमावित्युत् – तमौ । धत्ते । तस्मात् । प्राण इति प्र – अनः । च । ा । आयुः । च । प्राणानामिति प्र – अनानाम् । उत्तमावित्युत् – तमौ । न । अन्याम् । उत्तरामित्युत् – तराम् । इष्टकाम् । उपेति । दद्ध्यात् । यत् । अन्याम् । उत्तरामित्युत् – तराम् । इष्टकाम् । उपदद्ध्यादित्युप – दद्ध्यात् । पशूनाम् । 33 (50) TS 5.3.7.4 च यजमानस्य च प्राणं चाऽऽ*युश्चापि दद्ध्यात् तस्मान्ना-न्योत्तरेष्टकोपधेया स्वयमातृण्णामुप दधात्यसौ वै स्वयमातृण्णा–

उमूमेवोप धत्ते ऽश्वमुप घ्रापयति प्राणमेवास्यां दधात्यथो प्राजापत्यो वा अश्वः प्रजापतिनैवाग्निं चिनुते स्वयमातृण्णा भवति प्राणानामुथ्सृष्ट्या अथो सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्या एषा वै () देवानां विक्रान्तिर्यद्-विकर्णी यद्-विकर्णीमुपदधाति देवानामेव विक्रान्तिमनु वि क्रमत उत्तरत उप दधाति तस्मा–दूत्तरतउपचारो ा । ऽग्निर्वायुमती भवति समिद्ध्यै ॥ 34

TS 5.3.7.4 - Padam

च । यजमानस्य । च । प्राणमिति प्र – अनम् । च । आयुः । च । अपीति । दद्ध्यात् । तस्मात् । न । अन्या । उत्तरेत्युत्–तरा । इष्टका । उपधेयेत्युप – धेया । स्वयमातृण्णामिति स्वयं – आतृण्णाम् । उपेति । दधाति । असौ । वै । स्वयमातृण्णेति स्वयं – आतृण्णा । अमूम् । एव । उपेति । धत्ते । अश्वम् । उपेति । घ्रापयति । प्राणमिति प्र – अनम् । एव । अस्याम् । दधाति । अथो इति । प्राजापत्य इति प्राजा – पत्यः । वै । अश्वः । प्रजापतिनेति प्रजा – पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते । स्वयमातृण्णेति स्वयं – आतृण्णा । भवति ।

। । प्राणानामिति प्र – अनानाम् । उथ्सृष्ट्या इत्युत् – सृष्ट्यै । अथो इति । सुवर्गस्येति सुवः – गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या इत्यनु – ख्यात्यै । एषा । वै () । देवानाम् । विक्रान्तिरिति वि – क्रान्तिः । यत् । विकर्णीति वि – कर्णी । यत् । विकर्णीमिति वि – कर्णीम् । उपद्यातीत्युप – द्याति । देवानाम् । एव । विक्रान्तिमिति वि – क्रान्तिम् । अनु । वीति । क्रमते । उत्तरत ः । । । । । । । इत्युत् – तरतः । उपेति । दधाति । तस्मात् । उत्तरत उपचार इत्युत्तरतः – उपचारः । अग्निः । वायुमतीति वायु – मती । भवति । समिद्ध्या इति सं – इद्ध्यै ॥ 34 (72) (संभृतं यत्राकसदो यन्नाकसद – स्तत् – पशूना–मेषा वै–द्वाविश्शतिश्च) (A7) **TS 5.3.8.1** छन्दा ७ स्युप दधाति पशवो वै छन्दा एंसि पशूनेवाव रुन्धे छन्दा ्सि वै देवानां वामं पश्वो वाममेव पशूनव रुन्ध एता ए ह वै यज्ञसेन श्रीत्रियायण श्रीतिं विदां चकार तया वै

TS 5.3.8.1 - Padam
छन्दां ्सि । उपेति । द्धाति । प्रावः । वै । छन्दां ्सि । प्राून् ।
एव । अवेति । रुन्धे । छन्दां ्सि । वै । देवानाम् । वामम् ।
प्रावः । वामम् । एव । प्राून् । अवेति । रुन्धे । एताम् । हृ । वै ।
यज्ञसेन इति यज्ञ − सेनः । चैत्रियायणः । चितिम् । विदाम् ।
चकार । तया । वै । सः । प्राून् । अवेति । अरुन्ध । यत् । एताम् ।
उपद्धातीत्युप − द्धाति । प्राून् । एव । अवेति । रुन्धे । गायत्रीः ।
पुरस्तात् । उपेति । द्धाति । तेजः । वै । गायत्री । तेजः ।

एव । 35 (50)

TS 5.3.8.2

मुख्तो धत्ते मूर्द्धन्वतीर्भवन्ति मूर्द्धानमेवैन ्समानानां करोति

पितृषुभ उप दधातीन्द्रियं वै त्रिष्टुगिन्द्रियमेव मद्ध्यतो धत्ते जगतीरुप

दधाति जागता वै प्रावः प्रानेवाव रुन्धे ऽनुष्टुभ उप दधाति प्राणा

ा । वा अनुष्टुप् प्राणानामुथ्सृष्ट्यै बृहतीरुष्णिहाः पङ्कीरक्षरपङ्कीरिति विषुरूपाणि छन्दा ७ स्युपं दधाति विषुरूपा वै पशवः पशवः -[] 36 TS 5.3.8.2 - Padam मुखतः । धत्ते । मूर्द्धन्वतीरिति मूर्द्धन्न् – वतीः । भवन्ति । ॥ । । । । । । । । । । । मूर्द्धानम् । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । त्रिष्टुभः । उपेति । दधाति । इन्द्रियम् । वै । त्रिष्टुक् । इन्द्रियम् । एव । मद्ध्यतः । धत्ते । जगतीः । उपेति । दधाति । जागताः । वै । पशवः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । अनुष्टुभ इत्यनु – स्तुभः । उपेति । दधाति । प्राणा इति प्र – अनाः । वै । अनुष्टुबित्यनु – स्तुप् । प्राणानामिति प्र – अनानाम् । उथ्सृष्ट्या इत्युत् – सृष्ट्यै । बृहतीः । उष्णिहाः । पड्जीः । अक्षरपङ्कीरित्यक्षरं – पङ्जीः । इति । विषुरूपाणीति विषु – रूपाणि । छन्दा ्सि । उपेति । दधाति । विषुरूपा इति विषु – रूपाः । वै । पश्चः । पश्चः । 36 (50) TS 5.3.8.3 छन्दा ्सि विषु रूपानेव पशूनव रुन्धे विषु रूपमस्य गृहे द्रश्यते यस्यैता उपधीयन्ते य उ चैना एवं वैदातिच्छन्दसमुप

दधात्यतिच्छन्दा वै सर्वाणि छन्दा एसि सर्वेभिरेवैनं छन्दोभिश्चिनुते वर्ष्म वा एषा छन्दसां यदितच्छन्दा यदितच्छन्दस-मुपदधाति । वर्ष्म वैन् समानानां करोति द्विपदा उप दधाति द्विपाद्-यजमानः । () प्रतिष्ठित्यै ॥ 37

TS 5.3.8.3 - Padam

छन्दा एसि । विषु रूपानिति विषु – रूपान् । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । विषु रूपमिति विषु – रूपम् । अस्य । गृहे । दृश्यते । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप – धीयन्ते । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेद । अतिच्छन्दसमित्यति – छन्दसम् । उपेति । दुधाति । अतिच्छन्दा इत्यति – छन्दाः । वै । सर्वाणि । छन्दा एसि । सर्वेभिः । एव । एनम् । छन्दोभिरिति छन्दः –भिः । चिनुते । वर्ष्म । वै । एषा । छन्दसम् । यत् । अतिच्छन्दा इत्यति – छन्दसम् । उपद्यातीत्युप – द्याति । वर्षम् । अतिच्छन्द समित्यति – छन्दसम् । उपद्यातीत्युप – द्याति । वर्षम् । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । द्विपदा इति द्वि – पदाः ।

उपेति । दधाति । द्विपादिति द्वि – पात् । यजमानः () । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै ॥ 37 (51) (तेज एव – पशवः पशवो – यजमान – एकञ्च) (४८) TS 5.3.9.1 सर्वाभ्यो वै देवताभ्यो अग्निश्चीयते यथ् सयुजो नोपदद्ध्याद् देवता । ॥ । । अस्याग्निं वृञ्जीरन्. यथ् सयुज उपदधात्यात्मनैवैनं सयुजं चिनुते नाग्निना व्यृद्ध्यते ऽथो यथा पुरुषः स्नावभिः सन्तत एवमेवैताभिरग्निः सन्ततो अग्निना वै देवाः सुवर्गं लोकमायन् ता अमूः कृत्तिका अभवन्. यस्यैता उपधीयन्ते सुवर्गमेव – [] 38 TS 5.3.9.1 - Padam सर्वोभ्यः । वै । देवताभ्यः । अग्निः । चीयते । यत् । सयुज इति स – युजः । न । उपदद्ध्यादित्युप – दद्ध्यात् । देवताः । अस्य । अग्निम् । वृञ्जीरन्न् । यत् । सयुज इति स – युजः । । । ॥ । उपद्यातीत्युप – द्याति । आत्मना । एव । एनम् । सयुजमिति स-युजम् । चिनुते । न । अग्निना । वीति । ऋद्ध्यते । अथो इति । यथा । पुरुषः । स्नाविभिरिति स्नाव – भिः । सन्तत इति सं–ततः ।

एवम् । एव । एताभिः । अग्निः । सन्तत इति सं-ततः । अग्निना । वै। देवाः। सुवर्गमिति सुवः – गम्। लोकम्। आयन्न्। ताः। अमूः । कृत्तिकाः । अभवन्न् । यस्यं । एताः । उपधीयन्त इत्युप – धीयन्ते । सुवर्गमिति सुवः – गम् । एव । 38 (50) TS 5.3.9.2 लोकमेति गच्छति प्रकाशं चित्रमेव भवति मण्डलेष्टका उप दधातीमे वै लोका मण्डलेष्टका इमे खलु वै लोका देवपुरा देवपुरा एव प्र विश्वात नाऽऽ श्रतिमार्च्छ त्यग्निं चिक्यानो विश्वज्योतिष उप दधातीमानेवैताभि-लिकान् ज्योतिष्मतः कुरुतेऽथी प्राणानेवैता यजमानस्य दाद्ध्रत्येता वै देवताः सुवर्ग्यास्ता एवा- () -न्वारभ्य सुवर्गं लोकमेति ॥ 39 TS 5.3.9.2 - Padam लोकम् । एति । गच्छंति । प्रकाशमिति प्र–काशम् । चित्रम् । एव । भवति । मण्डलेष्टका इति मण्डल – इष्टकाः । उपेति । दधाति ।

इमे । वै । लोकाः । मण्डलेष्टका इति मण्डल – इष्टकाः । इमे ।

खलु । वै । लोकाः । देवपुरा इति देव – पुराः । देवपुरा इति देव – पुराः । एव । प्रेति । विश्वाति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अग्निम् । चिक्यानः । विश्वज्योतिष् इति विश्व – ज्योतिषः । उपेति । द्याति । इमान् । एव । एताभिः । लोकान् । ज्योतिष्मतः । कुरुते । अथो इति । प्राणानिति प्र – अनान् । एव । एताः । यजमानस्य । दाद्ध्रति । एताः । वै । देवताः । सुवर्ग्या इति सुवः – ग्याः । ताः । एव () । अन्वारभ्येत्यनु – आरभ्य । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । एति ॥ 39 (54)

(सुवर्गमेव – ता एव – चत्वारि च) (A9)

ा वृष्टिसनीरुप दधाति वृष्टिमेवाव रुन्धे यदेकधोपदद्ध्यादेकमृतुं वर्षेदनुपिरहारं सादयित तस्माथ् सर्वानृतून्. वर्षित पुरोवातसिन स्मीत्याहैतद् – वै वृष्ट्ये रूपं रूपंणैव वृष्टिमव रुन्धे संयानीभिर्वे देवा इमान् लोकान्थ् समयुस्तथ् स्यानीनां संयानीन्तवं यथ् संयानीरुपदधाति यथाऽपसु नावा संयात्येव – [] 40

TS 5.3.10.1 - Padam ______ ॥ । । वृष्टिसनीरिति वृष्टि – सनीः । उपेति । दधाति । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । एकधेत्येक – धा । उपदद्ध्यादित्युप – दद्ध्यात् । एकम् । ऋतुम् । वर्.षेत् । । ॥ । ॥ ॥ ॥ अनुपरिहारमित्यनु – परिहारम् । सादयति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । वर्.षति । पुरोवातसनिरिति पुरोवात – सनिः । असि । इति । आह । एतत् । वै । वृष्ट्यै । रूपम् । रूपेण । एव । वृष्टिम् । अवेति । रुन्धे । सँयानीभिरिति सं – यानीभिः । वै । देवाः । इमान् । लोकान् । समिति । अयुः । तत् । संयानीनामिति सं – यानीनाम् । संयानित्वमितिं संयानि – त्वम् । यत् । संयानीरिति सं – यानीः । उपद्यातीत्युप – द्याति । यथा । । अफ्स्वित्यप् – सु । नावा । संँयातीति सं – याति ।

एवम् । 40 (50)

TS 5.3.10.2

-मेवैताभि र्यजमान इमान् लोकान्थ् सं याति प्लवो वा एषोऽग्नेर्यथ् स्यानीर्यथ् स्यानीरुपद्धाति प्लवमेवैतम्ग्नय उप द्धात्युत

यस्यैतासूपहितास्वापो ऽग्नि ए हरन्त्यहत एवास्या-ग्निरादित्येष्टका उप दधात्यादित्या वा एतं भूत्यै प्रति नुदन्ते यो ऽलं भूत्यै सन् भूतिं न प्राप्नोत्यादित्या [] 41

TS 5.3.10.2 - Padam

TS 5.3.10.3

एवैनं भूतिं गमयन्त्यसौ वा एतस्याऽऽ*दित्यो रुचमा दत्ते योऽग्निं । । । । । । । । चित्वा न रोचते यदादित्येष्टका उपदधात्यसावे—वास्मिन्नादित्यो रुचं

दधाति यथाऽसौ देवाना र रोचत एवमेवैष मनुष्याणा र रोचते पृतेष्टका उप दधात्येतद्वा अग्नेः प्रियं धाम यद्-घृतं प्रियेणैवैनं धामना समर्द्धयत्य [] 42

TS 5.3.10.3 - Padam

TS 5.3.10.4

-थो तेजसा उनुपरिहार सादय-त्यपरिवर्ग-मेवास्मिन् तेजो दधाति प्रजापतिरग्निमचिनुत स यशसा व्यार्द्ध्यत स एता यशोदा अपश्यत् ता उपाधन ताभिवैं स यश आत्मन्नधन यद्-यशोदा उपदधाति यश एव ताभिर्यजमान आत्मन् धत्ते पञ्चोप दधाति पाङ्कः पुरुषो यावानेव पुरुषस्तस्मिन्. यशो दधाति ॥ 43 TS 5.3.10.4 - Padam अथो इति । तेजसा । अनुपरिहारमित्यनु – परिहारम् । सादयति । अपरिवर्गमित्यपरि – वर्गम् । एव । अस्मिन्न् । तेजः । दधाति । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । अग्निम् । अचिनुत । सः । यशसा । वीति । आर्द्ध्यत । सः । एताः । यशोदा इति यशः – दाः । अपञ्यत् । ताः । उपेति । अधत्त । ताभिः । वै । सः । यञः । आत्मन् । अधत्त । यत् । यशोदा इति यशः – दाः । उपद्धातीत्युप – द्धाति । यशः । एव । ताभिः । यजमानः । आत्मन् । धत्ते । पञ्च । उपेति । दधाति । पाङ्कः । पुरुषः । यावान् । एव । पुरुषः । तस्मिन्न् । यशः । दधाति ॥ 43 (49) (एवं – प्राप्रोत्यादित्या – अर्द्धयत्ये – कान्न पञ्चाशच्च) (A10) TS 5.3.11.1 देवासुराः सँयत्ता आसन् कनीया एसो देवा आसन् भूया एसो – ऽसुरास्ते देवा एता इष्टका अपञ्यन् ता उपादधत भूयस्कृदसीत्येव

भूया ्सो ऽभवन् वनस्पतिभि-रोषधीभि-र्वरिवस्कृदसीती
मामजयन् प्राच्यसीति प्राचीं दिशमजयनूर्द्ध्वा ऽसीत्यमूमजयन्
नन्तरिक्षसदस्यन्तरिक्षे सीदेत्य-न्तरिक्षमजयन् ततो देवा

अभवन् -[] 44

TS 5.3.11.1 - Padam

देवासुरा इति देव-असुराः । संयता इति सं – यत्ताः । आसन्न् । कनीया एसः । देवाः । आसन्न् । भूया एसः । असुराः । ते । देवाः । एताः । इष्टकाः । अपञ्यन्न् । ताः । उपेति । अदधत । भूयस्कृदिति भूयः – कृत् । असि । इति । एव । भूया एंसः । अभवन्न् । वनस्पतिभिरिति वनस्पति – भिः । ओषधीभिरित्योषधि – भिः । वरिवस्कृदिति वरिवः – कृत् । असि । इति । इमाम् । अजयन्न् । प्राची । असि । इति । प्राचीम् । दिशम् । अजयन्न् । ऊर्द्ध्वा । असि । इति । अमूम् । अजयन्न् । अन्तरिक्षसदित्यन्तरिक्ष – सत् । असि । अन्तरिक्षे । सीद । इति । अन्तरिक्षम् । अजयन्न् । ततः । देवाः । अभवत्र् । 44 (50)

TS 5.3.11.2 परा उसुरा यस्यैता उपधीयन्ते भूयानेव भवत्यभीमान् ँलोकान् जयति । । । । भवत्यात्मना परा ऽस्य भ्रातृव्यो भवत्यफ्सुषदिस ३येनसदसीत्याहैतद् वा अग्ने रूप एं रूपेणैवाग्निमवं रुन्धे पृथिव्यास्त्वा द्रविणे सादया मी-त्याहे माने वैताभि-लों कान् द्रविणावतः कुरुत आयुष्या उप दधात्यायुरेवा - [] 45 TS 5.3.11.2 - Padam परेति । असुराः । यस्यं । एताः । उपधीयन्त इत्युप – धीयन्ते । भूयान् । एव । भवति । अभीति । इमान् । लोकान् । जयति । । । । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । अफ्सुषदित्यफ्सु – सत् । असि । रथेनसदिति रथेन – सत् । असि । इति । आह । एतत् । वै । अग्नेः । रूपम् । रूपेण । एव । अग्निम् । अवेति । रुन्धे । पृथिव्याः । त्वा । द्रविणे । सादयामि । इति । आह । इमान् । एव । एताभिः । लोकान् । द्रविणावत इति द्रविण – वतः । कुरुते । आयुष्याः । उपेति । दधाति । आयुः । एव । 45 (50)

TS 5.3.11.3 -स्मिन् दधात्यग्ने यत्ते परं हन्नामेत्याहैतद्वा अग्नेः प्रियं धाम प्रियमेवास्य धामोपाऽऽ*प्नोति तावेहि स्र एरभावहा इत्याह व्येवैनेन परि धत्ते पाञ्चजन्येष्वप्येद्ध्यग्न इत्याहैष वा अग्निः पाञ्चजन्यो यः पञ्चितीक-स्तस्मादेवमाहर्तव्या उप () दधात्येतद्-वा ऋतूनां प्रियं धाम यदृतव्या ऋतूनामेव प्रियं धामाव रुन्धे सुमेक इत्याह सँवथ्सरो वै सुमेकः सँवथ्सरस्यैव प्रियं धामोपाऽऽ*प्नोति ॥ 46 TS 5.3.11.3 - Padam ्रा । । । । । । । । । । । अस्मिन्न् । दधाति । अग्ने । यत् । ते । परम् । हृत् । नाम । इति । आह । एतत् । वै । अग्नेः । प्रियम् । धाम । प्रियम् । एव । अस्य । धाम । उपेति । आप्नोति । तौ । एति । इहि । समिति । रभावहै । इति । आह । वीति । एव । एनेन । परीति । धत्ते । पाञ्चजन्येष्विति पाञ्च – जन्येषु । अपीति । एधि । अग्ने । इति । आह । एषः । वै । अग्निः । पाञ्चजन्य इति पाञ्च – जन्यः । यः । पञ्चितीक इति पञ्च-चितीकः । तस्मात् । एवम् । आह । ऋतव्याः । उपेति () । दधाति । एतत् । वै । ऋतूनाम् । प्रियम् ।

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – पञ्चमकाण्डे – तृतीयः प्रश्नः
```

धाम । यत् । ऋतव्याः । ऋतूनाम् । एव । प्रियम् । धाम । अवेति । रुन्थे। सुमेक इति सु – मेकः। इति । आह। सँवथ्सर इति सं – वथ्सरः । वै । सुमेक इति सु – मेकः । सँवथ्सरस्येति सं – वथ्सरस्य । एव । प्रियम् । धाम । उपेति । आप्नोति ॥ 46 (76) (अभव – न्नायुरेव – र्तव्या उप – षड्विण्ञतिश्च) (A11) TS 5.3.12.1 प्रजापतेरक्ष्यश्चयत् तत् परा उपतत् तदश्चो उभवद्-यदश्चयत् तदश्वस्याश्वत्वं तद्-देवा अश्वमेधेनैव प्रत्यदधुरेष वै प्रजापति एं सर्व करोति योऽश्वमेधेन यजते सर्व एव भवति सर्वस्य वा एषा प्रायश्चित्तिः सर्वस्य भेषज्ं सर्वं वा एतेन पाप्मानं देवा अतरन्नपि वा एतेन ब्रह्महत्यामतरन्थ् सर्वं पाप्मानं – [] 47 TS 5.3.12.1 - Padam प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । अक्षि । अश्वयत् । तत् । परेति । अपतत् । तत् । अश्वः । अभवत् । यत् । अश्वयत् । तत् । अश्वस्य । अश्वत्वमित्यश्व– त्वम् । तत् । देवाः । अश्वमेधेनेत्यश्व – मेधेन ।

प्व । प्रतीति । अद्धुः । एषः । वै । प्रजापतिमिति प्रजा – पतिम् ।
सर्वम् । करोति । यः । अश्वमेधेनेत्यश्च – मेधेन । यजते । सर्वः ।
एव । भवति । सर्वस्य । वै । एषा । प्रायश्चित्तः । सर्वस्य ।
भेषजम् । सर्वम् । वै । एतेन । पाप्मानम् । देवाः । अतरन्न् ।
अपीति । वै । एतेन । ब्रह्महत्यामिति ब्रह्म – हत्याम् । अतरन्न् ।
सर्वम् । पाप्मानम् । 47 (50)

TS 5.3.12.2

तरित तरित ब्रह्महृत्यां योऽश्वमेधेन यजते य उ चैनमेवं वेदोत्तरं वै तत्ति तरित ब्रह्महृत्यां योऽश्वमेधेन यजते य उ चैनमेवं वेदोत्तरं वै तत् प्रजापतेरक्ष्यश्चयत् तस्मादश्वस्योत्तरतोऽव द्यन्ति दक्षिणतोऽन्येषां पशूनां वैतसः कटो भवत्यपस्ययोनिर्वा अश्वोऽपस्यजो वेतसः स्व एवैनं योनौ प्रति ष्ठापयित चतुष्टोमः स्तोमो भवित सर्ह्ह वा अश्वस्य सक्थ्या ऽवृहत् () तद्–देवाश्चतुष्टोमेनैव प्रत्यदधुर्यच्चतुष्टोमः स्तोमो भवत्यश्वस्य सर्वत्वाय ॥ 48

TS 5.3.12.2 - Padam

तरित । तरित । ब्रह्महत्यामिति ब्रह्म – हत्याम् । यः । — । । । । अश्वमेधेनेत्यश्च – मेधेन । यजते । यः । उ । च । एनम् । एवम् ।

वेदं। उत्तरमित्युत् – तरम्। वै। तत्। प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः। । । । । अक्षि । अश्वयत् । तस्मात् । अश्वस्य । उत्तरत इत्युत् – तरतः । । अवेति । द्यन्ति । दक्षिणतः । अन्येषाम् । पशूनाम् । वैतसः । कटः । भवति । अफ्सुयोनिरित्यफ्सु – योनिः । वै । अश्वः । अफ्सुज इत्यफ्सु – जः । वेतसः । स्वे । एव । एनम् । योनौ । प्रतीति । स्थापयति । चतुष्टोम इति चतुः – स्तोमः । स्तोमः । भवति । सरट् । ह । वै । अश्वस्य । सिक्थ । एति । अवृहत् () । तत् । देवाः । चतुष्टोमेनेति चतुः – स्तोमेन । एव । प्रतीति । अदधुः । यत् । चतुष्टोम इति चतुः – स्तोमः । स्तोमः । भवति । अश्वस्य । सर्वत्वायेति सर्व — त्वाय ॥ **४८ (62)** ्र (सर्वम् पाप्मान – मवृहद् – द्वादश च) (A12)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 12 Anuvaakams :-(उथ्सन्नयज्ञ – इन्द्राग्नी – देवा वा अक्ष्णयास्तोमीया – ा अग्नेर्भागो – ऽस्यग्ने जातान् – रिमरिति – नाकसद्भिः – । ॥ ॥ ॥ ॥ । छन्दार्थ्स – सर्वाभ्यो – वृष्टिसनी – र्देवासुराः कनीयार्थसः – प्रजापतेरक्षि – द्वादश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis:-(उथ्सन्नयज्ञो – देवा वै – यस्य मुख्यवती – र्नाकसद्भिरे – वै ताभिर – ष्टाचत्वारि⊍्शत्)

First and Last Padam of Third Prasnam of 5th Kandam (उथ्सन्नयज्ञः – सर्वत्वाय)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

Details of Panchati and Padam for Kandam 5, Prasanam 3 (TS 5.3)

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	5	255
Anuvakam 2	5	234
Anuvakam 3	5	255
Anuvakam 4	7	364
Anuvakam 5	5	243
Anuvakam 6	3	162
Anuvakam 7	4	222
Anuvakam 8	3	151
Anuvakam 9	2	104
Anuvakam 10	4	199
Anuvakam 11	3	176
Anuvakam 12	2	112
Total →	48	2477

Notes:

- 1. Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.
- 2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in